

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ

Сучасний стан страхового ринку України характеризується такими негативними тенденціями, як зниження обсягу страхових премій, скорочення рівня виплат, зростання концентрації страхового ринку за умови зменшення кількості страховиків. За таких умов керівництву страхових компаній варто звернути особливу увагу на підтримання стабільного фінансового стану та посилення опору до негативних факторів, тобто на забезпечення фінансової стійкості страхової організації.

Проблема фінансової стійкості страхових організацій в умовах перехідної ринкової економіки є досить актуальною, тому що невиконання страховиками своїх зобов'язань може привести до важких економічних і соціальних наслідків.

В силу того, що страхова діяльність забезпечує страховий захист суспільства, вимоги до фінансової стійкості і платоспроможності страхових організацій значно вище аналогічних вимог до фінансової стійкості і платоспроможності споживачів страхових послуг. Якщо для самих страхових організацій забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності є безпосередньою умовою їх функціонування на страховому ринку, то для споживачів страхових послуг фінансова стійкість і платоспроможність страхових організацій виступає гарантією стабільності їх господарської діяльності. Причому сприяти стабілізації господарської системи страхові компанії можуть, лише володіючи фінансовою стійкістю і платоспроможністю в умовах динамічно-мінливого ринкового середовища. Підтримка фінансової стійкості і платоспроможності страхових організацій служить, таким чином,

способом вирішення протиріччя між основною метою страхування: страховим захистом клієнтів і його комерційними цілями як виду підприємницької діяльності.

Питання забезпечення фінансової стійкості страхової організації досліджується багатьма вітчизняними вченими та практиками, такими як М.М. Александрова, В.Д. Базилевич, В.Д. Бігдаш, Н.М. Внукова, Н. Добош, О.М. Залетов, В.В. Масленіков, О.П. Овсак, С.С. Осадець, В.М. Філонюк, О.Ф. Фурман та іншими. Також заслуговують на увагу праці таких російських дослідників, як Є. Бочкарьова, Н. Грищенко, М. Жигас, А. Кудрявцева, С. Луконіна, Г. Міннулліної, А. Палкіна, В. Сухова, Ю. Троніна та інших.

Хоча поняття фінансової стійкості та платоспроможності страхових організацій інтенсивно досліджується в економічній літературі, проте разом з тим, у визначенні економічної сутності цих категорій і їх співвідношення не досягнуто єдиного підходу.

Деякі дослідники ототожнюють поняття фінансової стійкості і платоспроможності. Так, Н.М. Рапніцька визначає фінансову стійкість страхової компанії як «такий стан (кількість і якість) її фінансових ресурсів, який забезпечує виконання прийнятих страхових організацією, тобто платоспроможність в умовах несприятливих факторів і змін економічної кон'юнктури» [3, с. 70]. Г.В. Чернова вважає, що фінансова стійкість страхової компанії – це «забезпечення гарантій виплат страхувальникам страховою компанією за договорами страхування» [4, с. 35]. С.В. Луконін розуміє під фінансовою стійкістю страхової компанії «її здатність зберігати існуючий рівень платоспроможності протягом деякого часу при можливих зовнішніх і внутрішніх впливах на фінансові потоки» [1, с. 28]. Таким чином, фінансова стійкість страхової організації пов'язується лише з тим, що в кожен момент часу вона може здійснити обов'язкові платежі. При цьому не суттєво, чи вдасться їй підтримання ліквідності, ефективності та ін.

Видається більш аргументованою позиція авторів, які не ототожнюють зазначені категорії і розглядають платоспроможність як зовнішню форму прояву фінансової стійкості організації [2, с. 20]. Фінансова стійкість

відображає внутрішні аспекти фінансового стану, що характеризують збалансованість доходів і витрат, вкладених коштів і джерел їх формування, в той час як платоспроможність характеризує можливість за рахунок наявних грошових ресурсів своєчасно погашати свої платіжні зобов'язання. У той же час платоспроможність робить зворотний вплив на фінансову стійкість підприємства, оскільки повне і своєчасне виконання всіх видів зобов'язань, що впливають з проведених страховою організацією операцій, сприяє збереженню фінансової стійкості.

Ототожнення фінансової стійкості страховика з іншими характеристиками його діяльності зумовлене тим, що останню розглядають як явище, об'єкт, яким можна управляти та розраховувати, як і будь-який фінансовий показник. Однак фінансову стійкість можна забезпечити, збільшити чи зменшити у результаті відповідного управління активами й пасивами компанії, розробки обґрунтованої стратегії та вибору тактичних дій з урахуванням чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Водночас у формулах визначення фінансової стійкості, які наводять науковці, враховано лише частину описаної характеристики страховика – фінансові показники діяльності компанії за попередній період з метою забезпечення фінансової стійкості (що є фінансовим потенціалом), а також ігнорується сила впливу ризику, якому компанія протистоятиме надалі.

Варто зазначити, що фінансову стійкість слід розглядати як процес. Оскільки процес – це зміни, що відбуваються з об'єктом, на який спрямована діяльність, у результаті чого він набуває нових рис, то на кожному етапі діяльності страхової компанії – від аквізиції до виплати страхового відшкодування чи співпраці з потенційним клієнтом, від вибору напрямків інвестування до контролю з боку засновників – відбувається постійне реагування компанії на змінні умови середовища функціонування, в результаті чого їй вдається забезпечити достатню кількість клієнтів, отримувати значні надходження страхових премій або зазнавати втрат від здійснення інвестиційних операцій та ін., що зумовлює фінансову стійкість страховика.

Таким чином, фінансову стійкість страхової організації можна представити як динамічний процес організації її фінансових ресурсів на основі адаптації компанії до змін зовнішніх і внутрішніх умов функціонування з метою підвищення ефективності її діяльності та дотримуючись перспективних напрямів подальшого розвитку.

Список використаної літератури

1. Игонина Л.Л. Особенности управления финансовой устойчивостью страховых организаций / Л.Л. Игонина, Е.Ф. Базык // Финансы и кредит. – 2010. – № 5. – С. 32-37.
2. Луконин С.В. Финансовая устойчивость страховых компаний и пути ее повышения / С.В. Луконин // Страховое дело. – 2003. – № 5. – С. 28-33.
3. Рапницкая Н.М. Факторы финансовой устойчивости страховых компаний в современных условиях / Н.М. Рапницкая // Вестник МГТУ. – 2010. Т. 13. – № 1. – С. 68-72.
4. Чернова Г.В. Основы экономики страховой организации по рисковому видам страхования / Г.В.Чернова – СПб.: Питер, 2005. – 240 с.

УДК 368.03:657.631.6

А. Л. Баранов,

к.е.н., доцент, доцент кафедри страхування,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

КАПІТАЛ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Підґрунтям діяльності будь-якої страхової компанії є її капітал. За джерелами походження він поділяється на власний, залучений та позиковий. Власний капітал відіграє головну роль на етапі створення та перших років функціонування компанії. У цей час тільки починають надходити страхові премії, сформовані страхові резерви ще невеликі, а взяті страхові зобов'язання вже можуть бути значними. Єдиною додатковою гарантією виконання цих зобов'язань є власний капітал, а саме: статутний. Тому в більшості країн світу розміру статутного капіталу приділяється значна увага. Ще одним специфічним